

وَ مَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
 بِالْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ (94) ثُمَّ بَدَّلْنَا
 مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَ قَالُوا قَدْ مَسَّ
 آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَ السَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَ هُمْ لَا
 يَشْعُرُونَ (95) وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا
 لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِن
 كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (96) أَمْ فَمِنْ
 أَهْلِ الْقُرَى أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَ هُمْ نَائِمُونَ (97)
 أَمْ أَمِنَ أَهْلُ الْقُرَى أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَ هُمْ
 يَلْعَبُونَ (98) أَمْ فَمِنُوكَ اللَّهُ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا
 الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ (99)

~~~~~

Whenever We sent a prophet to a town, We took up its people in suffering and adversity, in order that they might learn humility. Then We changed their suffering into prosperity, until they grew and multiplied, and began to say: "Our fathers (too) were touched by suffering and affluence" ... Behold! We called them to account of a sudden, while they realised not (their peril). If the people of the towns had but believed and feared Allah, We should indeed have opened out to them (all kinds of) blessings from heaven and earth; but they rejected (the truth), and We brought them to book for their misdeeds. Did the people of the towns feel secure against the coming of Our wrath by night while they were asleep? Or else did they feel secure against its coming in broad daylight while they played about (care-free)? Did they then feel secure against Allah's devising but no one can feel secure from the plan of Allah, except those (doomed) to ruin!

کبھی ایسا نہیں ہوا کہ ہم نے کسی بستی میں نبی بھیجا ہو اور اُس بستی کے لوگوں کو پہلے تنگی اور سختی میں مبتلا نہ کیا ہو، اس خیال سے کہ شاید وہ عاجزی پر اتر آئیں۔ پھر ہم نے ان کی بد حالی کو خوش حالی سے بدل دیا یہاں تک کہ وہ خوب پھلے پھولے اور کہنے لگے کہ "ہمارے اسلاف پر بھی اچھے اور برے دن آتے ہی رہے ہیں" آخر کار ہم نے انہیں اچانک پکڑ لیا اور انہیں خبر تک نہ ہوئی۔

اگر بستیوں کے لوگ ایمان لاتے اور تقویٰ کی روش اختیار کرتے تو ہم ان پر آسمان اور زمین سے برکتوں کے دروازے کھول دیتے، مگر انہوں نے تو

جھٹلایا، لہذا ہم نے اُس بری کمائی کے حساب میں انہیں پکڑ لیا جو وہ سمیٹ رہے تھے۔ پھر کیا بستیوں کے لوگ اب اس سے بے خوف ہو گئے ہیں کہ ہماری گرفت کبھی اچانک اُن پر رات کے وقت نہ آجائے گی جب کہ وہ سوتے پڑے ہوں؟ یا انہیں اطمینان ہو گیا ہے کہ ہمارا مضبوط ہاتھ کبھی یکایک ان پر دن کے وقت نہ پڑے گا جب کہ وہ کھیل رہے ہوں؟ کیا یہ لوگ اللہ کی چال سے بے خوف ہیں؟ حالانکہ اللہ کی چال سے وہی قوم بے خوف ہوتی ہے جو تباہ ہونے والی ہو۔

کبھی ऐसा नहीं हुआ कि हमने किसी बस्ती में नबी भेजा हो और उस बस्ती के लोगों को पहले तंगी और सख्ती में मुब्तला न किया हो, इस खयाल से कि शायद वे आजिज़ी पर उतार आएँ | फिर हमने उनकी बदहाली को खुशहाली से बदल दिया, यहाँ तक कि वे ख़ूब फले-फूले और कहने लगे कि “हमारे असलाफ़ पर भी अच्छे और बुरे दिन आते ही रहे हैं |” आखिरकार हमने उन्हें अचानक पकड़ लिया और उन्हें खबर तक न हुई | अगर बस्तियों के लोग ईमान लाते और तक्रवा की रविश इखतियार करते तो हम उनपर आसमान और ज़मीन से बरकतों के दरवाज़े खोल देते, मगर उन्होंने तो झुटलाया, लिहाज़ा हमने उस बुरी कमाई के हिसाब में उन्हें पकड़ लिया जो वे समेट रहे थे | फिर क्या बस्तियों के लोग अब इससे बेखौफ़ हो गए हैं कि हमारी गिरिफ्त कभी

~~~~~

अचानक उनपर रात के वक़्त न आ जाएगी जबकि वे सोए पड़े हों? या उन्हें इत्मीनान हो गया है कि हमारा मज़बूत हाथ कभी यकायक उनपर दिन के वक़्त न पड़ेगा जबकि वे खेल रहे हों? क्या ये लोग अल्लाह की चाल से बेखौफ़ हैं? हालाँकि अल्लाह की चाल से वही क्रौम बेखौफ़ होती है जो तबाह होनेवाली हो ।

~~~~~